

Biri, 8. februar 2017

Hedmark fylkeskommune postmottak@hedmark.org

Oppland fylkeskommune postmottak@oppland.org

Høringskommentar – Bioøkonomistrategi for Innlandet

Viser til **utkast** til:

Bioøkonomistrategi for Innlandet
En næringsstrategi med samhandlinger og tiltak mot 2020

Bakgrunn

Mjøsa Strandeierforening er inne i en revitaliseringsprosess der vi har nye vedtekter med denne formålsparagrafen;

Foreningen som er frivillig, ideell, demokratisk og ikke fortjenestebasert skal ivareta strandeierinteressene omkring Mjøsa og samtidig arbeide for en god samfunnsmessig og bærekraftig utnyttelse av Mjøsa og Mjøsstrendene.

Foreningens arbeidsoppgaver er å bidra til;

- 1. Forvaltning av fiskebestanden i Mjøsa.*
- 2. Utnyttelse av Mjøsa til fiske og rekreasjon.*
- 3. Lovlige og ordnede former både for strandeierne og allmennheten under bruken av Mjøsa og Mjøsstrendene.*
- 4. Næringsutvikling langs og på Mjøsa.*
- 5. Binde tre fylker og sju kommuner sammen med Mjøsa som sentrum for rekreasjon og næringsutvikling.*
- 6. Samlet opptreden i forhold til myndighetene, regulanter og andre interessenter i spørsmål vedrørende Mjøsa og Mjøsstrendene.*
- 7. Være høringsorgan knyttet til regulering både av vannstand og annen form for regulering, samt vannkvalitet.*
- 8. Samarbeide med andre relevante organer i denne sammenheng.*
- 9. God og relevant informasjon til primærinteressentene og til allmennheten.*

I 2015 laget vi vår egen næringsutviklingsinvitasjon – se lysarket til høyre.

Denne ble ferdigstilt like etter at Innlandsutvalgets rapport forelå og er «avstemt» til deres konklusjoner.

Vår oppgave er å bidra til ramme-

betingelser som gjør det mulig for vilje- og ressurssterke medlemmer og lykkes med bærekraftig og konkurransedyktig næring i Mjøsa-regionen (primært i Eidsvoll, Stange, Hamar, Ringsaker, Lillehammer, Gjøvik og Østre Toten kommuner, der våre medlemmer bor).

Majoriteten av våre medlemmer er jord- og skogbrukere og de er derfor allerede vel plassert i bioøkonomien med stor verdiskaping i Innlandet. Men, lønnsomhetsnivået er så lavt i jord- og skogbruk at mange av våre medlemmer må lete etter tilleggsvirksomhet. Derfor ser vi oss selv i en bredere næringskontekst.

Vi forsøker å holde oss orientert om det som skjer rundt oss og har blant annet lest dokumentene som er vist i lysarket til høyre.

Når vi her kommenterer **Bioøkonomi-strategi for Innlandet** forsøker vi å se den i en helhetlig kontekst, der vi selv inngår.

En invitasjon

Næringsutvikling; vi ser foreningen og 900 grunneiere i en større kontekst og inviterer derfor til at vi stiller med kompetanse, kapital, råvarer, arealer og næringsutvikling/-drift i forbindelse med ny og videreutvikling av eksisterende næring i Mjøsa-regionen som er konkurransedyktig på verdensmarkedet, f.eks ifm;

- a) **Fornybar energi** (bio, vann, vind, sol, geo, luft, hydrogen, thorium)
- b) **Mat** (med lavt innhold av antibiotika og sprøytemidler)
- c) **Fertile organismer**
- d) **Dyrefôr**
- e) **Industri (som produkt)**
- f) **Reiseliv**
- g) **Teknologi som er karbonnøytral eller karbonnegativ til nytte i næringslivet og samfunnet ellers, f.eks innenfor;**
 - Energi
 - Skogbruk
 - Jordbruk
 - Fiskebruk/-oppdrett
 - Industrielle prosesser.
- h) **Informasjonsteknologi (IT), med konkurransefortrinn innenfor cyber* og informasjonssikkerhet, på områder som;**
 - Klima
 - Helse og omsorg
 - Forsvar og politi
 - Spill og «virtual reality».

* **Cyber** is derived from "**cybernetic**," which comes from the Greek word κυβερνητικός meaning skilled in steering or governing.

2017-02-08 - Jørgen Erik Galtestad - Lysark 1

Nye visjoner, målsettinger og strategier i 2015 og 2016

Connie Hedegaard og Idar Kreutzer
(på oppdrag fra Regjeringen)
26. oktober 2016

Hedmark og Oppland
Fylkeskommuner
Thomas Breen (Ap) Fylkesråd
Hedmark (leder i styringsgruppa)
14. november 2016

Statsrådene Monica Mæland, Jon Georg Dale, Per Sandberg, Tord Lien, Torbjørn Røe Isaksen, Vidar Helgesen, Ketil Solvik-Olsen, Børge Brende, Jan Tore Sanner og Elisabeth Vik Aspaker
29. november 2016

Innlandsutvalget (18 medlemmer)
Sverre Narvesen (leder)
Bjørn V. Kløvstad og Bjørn Iversen (redaktører)
(på oppdrag fra Regjeringen)
1. oktober 2015

NHOs bioøkonomipanel
Tore Remman (leder), Edel Elvevoll, Egil Olsvik, Gudbrand Rødsrud, Nils Vagstad, Olav Veum, Ola Kristian Hjelstuen, Siv Østervold, Øyvind Fylling-Jensen
11. mars 2016

2017-01-12 - Jørgen Erik Galtestad - Lysark 2

Vurderinger

Våre generelle kommentarer har vi forsøkt å samle i tre lysark (tekst og bilder):

Bioøkonomi

Hva det egentlig dreier seg om (ref blant annet Paris-avtalen og -forpliktelsene);

- Redusere klimagassutslipp til atmosfæren
- Redusere klimagassstettheten i atmosfæren (bioenergi i fast infrastruktur med BioCCS blant få kandidater)

Dette innebærer omstilling av hele samfunnet;

- Det offentlig som har flere roller;
 - Rammesetter
 - Tilrettelegger
 - Eier og innkjøper.
- Akademia som må rette forskning og utdanning mot bioøkonomiområder, herunder bioenergi.
- Virkemiddelapparatet som må rette sine midler og kompetanse mot bioøkonomiområder, herunder bioenergi.
- Næringslivet som må;
 - Omstille mange av dagens virksomheter som da overlever omstillingen til bio-basert økonomi.
 - Skape nye **grønne** og **blå** virksomheter som er basert på biomasse.
- Bioøkonomi blir den viktigste delen av norsk økonomi.
- Bioenergi blir en viktig del av bioøkonomien.
- I Innlandet er det biomasse fra skog- og jordbruk som blir det viktigste basisråstoffet i bioøkonomien.

Det offentlige kan gjøre dette med umiddelbar virkning;

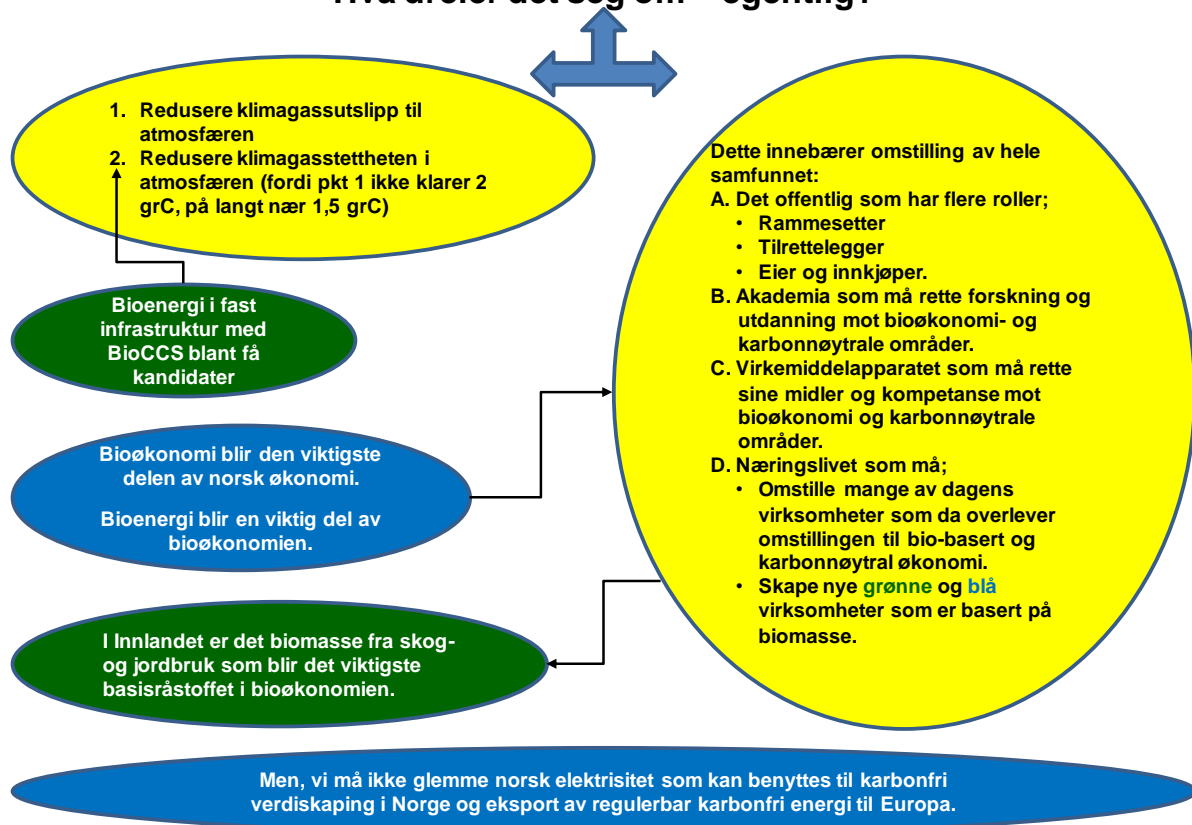
- All offentlig tung transport (renovasjon, busser, osv) legges om til drift på biogass..
- All oppvarming i offentlige bygg legges om til vannbåren varme basert på treflis, returtre, halm eller avfall.
- Starte forskning og utvikling på småskala BioCCS (ved NTNU Gjøvik/SINTEF?).

Det offentlige (kommunene) bør gjøre dette ganske snart;

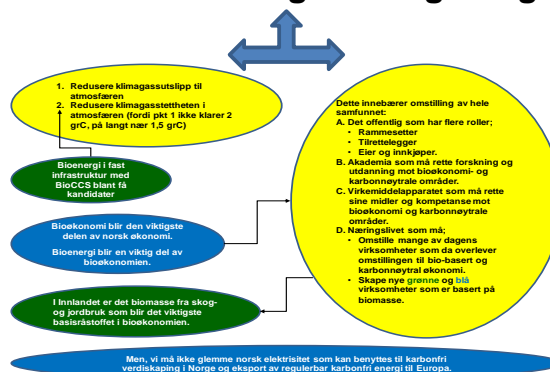
- Skaffe seg oversikt over tilgjengelig biomasse og etablere en formening om hva den bør benyttes til, der kandidater er mat, fôr, medisin, materialer, energi og evt annet.
- Gå foran og vise vei (som nevnt over) for omlegging til biovarme for oppvarming (privat og næring) og prosessdamp til næringslivet.
- Kommunisere til befolkningen at når biomasse skal benyttes til energi så er varme det mest effektive (lite tap i energikjeden, høy fornybarhetsgrad og lavt klimagassutslipp).
- Kommunisere til befolkningen og oppover i myndighetshierarkiet hvor mye biomasse som er tilgjengelig for biodrivstoff (som har større tap i energikjeden, men som har høy fornybarhetsgrad og lavt klimagassutslipp).

Flere bedrifter er allerede fullt etablert i Innlandets bioøkonomi, f.eks: Jord- og skogbrukere, Eidsiva Bioenergi AS, Oplandske Bioenergi AS, avfallsIKS'ene (GLT, HIAS, GLØR, osv), osv

Hva dreier det seg om – egentlig?

Hva dreier det seg om – egentlig?

Energieffektivisering

1. Minst mulig energiforbruk
2. Riktig energi for formålet – virkningsgrad, CO2 og fornybarhet

I Mjøsregionen kan vi bli helt elektriske på det mobile området; personbiler, varebiler, tungtransport, anleggsmaskiner, skogbruksmaskiner, jordbruksmaskiner, småfly og båter (alle båter på Mjøsa bør være elektriske – unntatt Skibladner da).

På stasjonær energibruk til oppvarming og industriell prosessdamp bør mest mulig baseres på forbrenning av biomasse, kombinert med BioCCS.

Andre satsningsområder (med basis i biomasse): helse (nano- og genteknologi), medisiner, mat og fôr (med lite antibiotika og sprøytemidler), materialer.

Andre satsningsområder: Se Innlandsutvalget av 1. oktober 2015.

Spesielle kommentarer er gjort med referanse til høringsdokumentet (datert 14/11-16);

1. Dokumentet er oversiktlig og lettlest. Men, det kan til tider være uklart hvilke roller de ulike aktørene har/skal ha. Dersom en er litt vrang kan en lese at dette er bioøkonomistrategi for fylkeskommunenes egen næring (transport, utdanning, osv). Se litt på rollefordelingen i våre lysark over.
2. CO2-budsjetter og -regnskaper bør nevnes som virkemidler på «alle» nivåer;
 - a. Fylke
 - b. Kommune
 - c. Virksomhet (bedrift).
3. Presisjonslandbruk bør nevnes (side 2)
4. Nevne fôr og mat med lavt innhold av antibiotika og sprøytemidler (side 2)
5. Visjon: *Innlandet er det nasjonale kraftsentrum innenfor den grønne bioøkonomien i Norge.*
6. Mål og strategier: samhandling mellom offentlige aktører, mellom offentlige og private aktører og *mellom private aktører.*
7. 1 (side 3): Innlandet skal ha tilgang på nødvendig kunnskap og kompetanse¹ for å videreutvikle bioøkonomien regionalt – *med internasjonal konkurransekraft.*
8. S8: Arbeide for bærekraftig og kunnskapsbasert forvaltning av regionens bioressurser, *herunder; skaffe seg oversikt over tilgjengelig biomasse og etablere en formening om hva den bør benyttes til, der kandidater er mat, fôr, medisin, materialer, energi og evt annet.*
9. Vdr organisering (side 5 og 6): Klargjør roller og aktørens oppgaver og ansvar. Se på våre lysark over.
10. Vedlegg A heretter, 1: Se pkt 7 over.
11. S1 og S3: Bør ikke begrense NTNU Gjøvik til tremekanisk industri. Hunton, Oplandske Bioenergi og NTNU forsøker f.eks å få til BioCCS² på ifm den nye fabrikk til Hunton.
12. S4: Vel og bra vdr transport for skogbruksamvirkene. Det burde vært målrettede tiltak for de nedstrømsnæringene en ønsker å satse på, f.eks;
 - a) Fornybar energi
 - b) Mat
 - c) Fertile organismer
 - d) Dyrefôr
 - e) Industri
 - f) Reiseliv
 - g) Informasjonsteknologi.
13. S6, Bioenergi: Bør også nevne;
 - a. Eidsiva Bioenergi
 - b. Solør Bioenergi
 - c. Oplandske Bioenergi.
14. S6, Bruk av tre *og trefiberbasert isolasjon*³ i bygg.
15. S7, Økt bærekraftig produksjon i landbruket: Nevne presisjonslandbruk og begrensnig av antibiotika og sprøytemidler (NIBIO).
16. S7, Innlandsfisk: Nevne Mjøsa Strandeierforening som forvalter fisket i Mjøsas strandsona og Staten v/Fylkesmennene i Hedmark, Oppland og Oslo og Akershus som forvalter fisket i midtsona.
17. S8: se pkt 8 over.

¹ Kompetanse =] kunnskap * ferdighet * erfaring * holdning
Relevant område

² Brenne **B**iomasse (flis) og samtidig fange og lagre karbon (**C**arbon **C**apture and **S**torage).

³ Hunttons nye satsningsområde og fabrikk.

Konklusjon

Vi setter stor pris på det arbeidet som fylkeskommunene gjør i denne sammenheng.

Videre håper vi at dette kan være begynnelsen på bedre «tone» og reell samhandel i Innlandet. «*Samhandel*» er et ord som Nils Arne Eggen fant opp, og han føyde til «*vi må spille hverandre gode*». Det er kun mål som teller i fotballen. Slik er det i næringslivet også; det er kun resultater som teller. Vi må lage «kaka» større for Innlandets del – da blir det mer på alle.

Vår statsminister sier noe sånt: *Ingen omstilling uten lønnsomhet*. Vi bifaller dette; vi må klare å omstille oss til et karbonnøytralt samfunn og samtidig skape arbeidsplasser og lønnsomhet.

Ambisjonen bør faktisk være større for en 100-års periode; vi må bli karbonnegative for å bøte på de skader vi har påført atmosfæren de siste drøye 100 årene.

Med vennlig hilsen fra

MJØSA
STRANDEIERFORENING

Jørgen Erik Galtestad
Styreleder